

Raül Romeva i Xavier Pujadas

«Preservar la dignitat per evitar la injustícia. La presència de la memòria sobre els drets humans en els arxius de l'esport»

Aquesta ponència té com a objectius fonamentals explicar el paper dual de l'esport en relació amb els drets humans a través de la diversitat d'arxius de què disposem.

Al llarg de la història s'han produït vulneracions flagrants de drets humans i de llibertats cíviques en què l'esport ha estat usat com a excusa, justificació i fins i tot instrument blanquejador. Recordem, per exemple, com la Junta Militar Argentina (1976-1983) va fer servir l'èxit de l'*albiceleste* a la Copa del Món de 1978 com una cortina de fum per desviar l'atenció dirigida contra la dictadura). Tanmateix, també és cert que l'esport ha estat, i és, un instrument per vehicular, de manera positiva i constructiva, determinades reivindicacions. Fins i tot pot ser un instrument de resistència de grups oprimits o humiliats amb l'objectiu d'expressar la seva dignitat, com van posar de manifest els punys alçats, enfundats en guants negres de Tommie Smith i John Carlos a Mèxic 68.

Per a aquells qui defensem els valors i principis republicans, l'esport ha estat moltes vegades motiu de vergonya i decepció, però d'altres ha estat justament el vehicle que ha permès posar llum a la foscor, fer visible l'invisible i transformar injustícies en motors de progrés.

Gràcies a nombrosos documents (biografies, articles, memòries, diaris personals, confessions escrites, cartes, etcètera) avui comptem amb nombrosos exemples que ens permeten parlar de la dualitat de l'esport en relació amb els drets humans.

En una segona part, la ponència desenvoluparà una reflexió sobre els tipus d'arxius vinculats al món de l'esport en els quals més habitualment es poden

localitzar fons rellevants des del punt de vista de la preservació dels drets humans. S'hi tindran en compte tant arxius privats com vinculats a l'Administració pública, institucions esportives i d'una altra naturalesa. Es posaran exemples a partir de recerques elaborades pels mateixos conferencians i sobre alguns estudis de referència internacionals. Des d'un punt de vista general, en aquest apartat, els autors de la ponència elaboraran una tipologia de fons i en desgranaran les característiques des de la perspectiva de l'investigador que és usuari d'arxius històrics.

A partir d'aquesta doble caracterització, que té en compte la relació entre l'esport i la garantia o la vulneració dels drets humans, així com la seva presència en els arxius, es presentaran unes conclusions que incidiran en la importància de la recerca i la preservació dels arxius de l'esport per a la recuperació de la memòria sobre els drets humans, la seva difusió pública i la possibilitat d'aprofundir en la construcció de societats més justes i democràtiques.